

BYZANTINON ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Τό 1963 εισήχθησαν εις τό Βυζαντινόν Μουσειόν τά κάτωθι άντικείμενα, τά όποια συντηρηθέντα, εις τό άρτι άναδιοργανωθέν έργαστήριον του Μουσείου, έξετέθησαν προσωρινώς εις ιδιαίτεραν αίθουσαν, εις τήν όποίαν έχουν έκτεθη τά νέα άποκτήματα των τελευταίων έτών.

Α' Αγοραί :

1. Όράριον χρυσοκέντητον (B.M. 4192), διαστ. 1.42 x 0,31. Τό σπουδαιότερον άπό τά άγορασθέντα άντικείμενα κατά τό έτος 1963. Έπί κάμπου κεντημένου έξ όλοκληρου διά χρυσού σύρματος εικονίζονται εις τετραγωνίδια, μή χωριζόμενα με διακοσμητικήν ζώνην, αί δώδεκα σκηναί του Δωδεκαόρτου, ήτοι κατά σειράν: Ευαγγελισμός, Γέννησις, Βάπτισις, Ύπαπαντή, Έγερσις του Λαζάρου, Μεταμόρφωσις, Βαϊφοφόρος, Σταύρωσις, Άνάληψις, Άνάστασις, Κοίμησις της Θεοτόκου, Πεντηκοστή. Εις δύο τελευταία τετραγωνίδια κάτω άνά τρεις Ίεράρχαι, όλόσωμοι, κρατουντες ειλητήρια. Εις τόν τράχηλον του όραριου Χριστός έν Δόξη με 4 άγγέλους (εις τό σημείον τουτο τό κέντημα ειχεν άποκοπή και συμπληρωθή διά μεταξωτου ύφάσματος, διά νά χρησιμοποιηθή ως έπιτραχήλιον).

Η τεχνική, τό σχέδιον και ή όλη έκτέλεσις δεικνύουν ότι τό έργον έξετελέσθη βάσει βυζαντινών προτύπων εις αξιόλογον έργαστήριον κεντητικής και είναι δείγμα χρυσοκέντηματος άρίστης τέχνης του 16ου αι. Σχετίζεται με έπιτραχήλιον της Μονής Διονυσίου του Άγίου Όρους (Millet, Broderies Religieuses, πίν. XCV) και έτερον του Βυζαντινου Μουσείου, προερχόμενον εκ της Μονής Λειμώνος Μυτιλήνης (Πί ν. 6).

2. Έπιγονάτιον χρυσοκέντητον (B.M. 4193), διαστ. 0,34 x 0,34, του 17ου αι., με τήν παράστασιν της Μεταμορφώσεως. Τό άνω ήμισυ του κάμπου ως και αί τρεις πλευραι του πλαισιου διακοσμούνται με έλικοειδεις βλαστους. Τό κάτω ήμισυ του κάμπου πληρουται με χρυσοκέντημα, ένθ ή τετάρτη πλευρά του πλαισιου φέρει τήν έπιγραφήν: «Ό ταπεινός Μητροπολίτης Γρηγόριος» (Πί ν. 7α).

3. Ζεϋγος έπιμανικών (B.M. 4194), διαστ. 0,33 x 0,22. Έπί του ένός ή παράστασις της Μεταδόσεως, επί του έτέρου ή της Μεταλήψεως, με τά άντιστοιχους έπιγραφάς: «Λάβετε, φάγετε τουτο μου έστι τό σώμα», «Πίετε έξ αυτου πάντες τουτο έστι τό αίμα μου». Έπιμελής έργασία χρυσοκεντητικής του 18ου αιώνος, λαϊκωτέρας τέχνης.

4. Έπιμάνικον (B.M. 4195), διαστ. 0,30 x 0,20, 18ου αι., με παράστασιν της Γενήσεως και πλαισιον εκ τετραφύλλων ροδάκων. Χαρακτηριστικοί είναι οι εκατέρωθεν του Βρέφους γονατιστοί Θεοτόκος και Ίωσήφ, κατά τόν τύπον τόν διαμορφωθέντα εις τήν τοιχογραφίαν υπό Ιταλικήν έπίδρασιν. Έπιγραφή επί του κάμπου: «Κυρίλλου» (Πί ν. 7β).

5. Έπιμάνικον (B.M. 4196), διαστ. 0,34 x 0,21, 18ου αι., με τήν παράστασιν της Άναλήψεως, άποδομένην με λαϊκώτερον χαρακτήρα. Εις τάς πλαγίας παρυφάς ταινία μετά ροδάκων έρυθρών και φύλλων πρασίνων και κυανών.

6. Σταυρός-έγκόλπιον χάλκινος (B.M. 4133), διαστ. 0,09 x 0,08, 9ου-10ου αι., άποτελούμενος εκ δύο κοίλων τεμαχίων συνδεομένων διά κρίκου. Έπί της μιās όψεως φέρει έγχάρακτον συνοπτικήν παράστασιν της Θεοτόκου όλοσώμου και δεομένης με τόν Χριστόν πρό του στήθους, άνω δε τήν έπιγραφήν «Παναγία». Έπί της έτέρας όψεως εικονίζεται καθ' όμοιον τρόπον ό Άγιος Γεώργιος στηθαίος εις τό κέντρον του σταυρου, και εις τά άκρα των κεραίων κοσμήματα.

7. Εικών της Άκρας Ταπεινώσεως (B.M. 4189), διαστ. 0,57 x 0,38. Ό Χριστός εικονίζεται νεκρός, όρθιος έντός σαρκοφάγου έμπροσθεν σταυρου, κάτωθεν της όριζοντίας κεραίας του όποιου ή έπιγραφή: «Η Άποκαθήλωσις». Κατά τόν καθαρισμόν άπεκαλύφθη ή ύπογραφή: «ΧΕΙΡ ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ, ΑΨΜΘ» (1749). Η εικών είναι χαρακτηριστική της επιβιώσεως μεσαιωνικών έξπρεσιονιστικών στοιχείων εις τήν λαϊκωτέραν άγιογραφίαν των μέσων του 18ου αιώνος εις Κεντρικήν Έλλάδα.

Β' Δωρεαί :

Ό άείμνηστος Ν. Άντωνόπουλος άφηκε διά της διαθήκης του εις τό Βυζαντινόν Μουσειόν δικαίωμα έπιλογής εικώνων εκ της συλλογής του, καταρτισθείσης κατά τά τελευταία έτη. Η Διεύθυνσις του Μουσείου έπέλεξε τάς κάτωθι δέκα τέσσαρας αξιολόγους εικόνας :

1. Αί Μυροφόροι πρό του μνημείου (B.M. 4185), διαστ. 0,23 x 0,17, 14ου-15ου αι. Δεξιά εικονίζεται ό άγγελος καθήμενος επί του λίθου. Άριστερά τέσσαρες Μυροφόροι, δύο όρθιαί άνω, δύο καθήμεναι κάτω. Εις τό βάθος όρη. Τό εικονίδιον είναι τεχνοτροπικώς και εικονογραφικώς ένδιαφέρον, άνηκον εις τήν τελευταίαν περιόδον της παλαιολογείου τέχνης (Πί ν. 8α).

2. Φύλλον τριπτύχου (B.M. 4184), διαστ. 0,21 x 0,08. Έπί της μιās όψεως εικονίζεται ή Θεοτόκος του Έδαγγελισμού, ίσταμένη έμπροσθεν ύψηλου

θρόνου. Ἐπί τῆς ἐτέρας ὄψεως εἰκονίζεται ὁ Ἄρχάγγελος, ὀλόσωμος, κατενώπιον. Ἡ τέχνη εἶναι τυπικῆ Κρητικῆ τῶν μέσων τοῦ 16ου αἰ.

3. Τρίπτυχον (B.M. 4183), διαστ. 0,26 x 0,19. Εἰς τὸ μεσαῖον φύλλον καὶ ὑπὸ τρίλοβον ἐπίστεψιν εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος ἔνθρονος, βρεφοκρατοῦσα, μεταξύ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Προδρόμου σεβιζόντων. Εἰς τὰ πλάγια φύλλα τοῦ τριπτύχου εἰκονίζονται δύο Ἱεράρχαι ὀλόσωμοι καὶ ἄνωθεν αὐτῶν ἀνά εἰς Ἀπόστολος στηθαῖος. Ἐπί τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τῶν δύο πλαγίων φύλλων εἰκονίζεται ὁ Εὐαγγελισμός. Κρητικῆς τέχνης 16ου-17ου αἰῶνος, χαρακτηριστικῆς διὰ τὸν ἐπιτηδευμένον μικρογραφικὸν χαρακτήρα (Πί ν. 8β).

4. Εὐαγγελισμός (B.M. 4182), διαστ. 0,32x 0,23. Ἐπαναλαμβάνεται ὁ κοινὸς κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα τύπος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀπὸ λαϊκώτερον ζωγράφου τοῦ 17ου αἰῶνος.

5. Χριστὸς Παντοκράτωρ (B.M. 4186), διαστ. 0,25 x 0,21, εἰκονίδιον 16ου αἰ. Ὁ Ἰησοῦς εἰκονίζεται στηθαῖος καὶ κατ' ἐνώπιον. Εἰς τὸν φωτιστέφανον τὰ γράμματα Ο ΩΝ.

6. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ἔνθρονος (B.M. 4176), διαστ. 0,43 x 0,31, φέρων ἀρχιερατικὴν στολὴν, 16ου-17ου αἰῶνος.

7. Ἡ Ἁγία Τριάς (B.M. 4174), διαστ. 0,84 x 0,585, τοῦ 17ου αἰ. Ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ ὁ Ἰησοῦς εἰκονίζονται καθήμενοι ἐπὶ θρόνων ἄνευ ἐρεισινώτου. Ὁ μὲν πρῶτος κρατεῖ εἰλητάριον μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: «οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός», ὁ δὲ Ἰησοῦς Εὐαγγέλιον ἀνοικτόν: «Δεῦτε πρὸς με οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κάγω ἀναπαύσω ὑμᾶς». Εἰς τὸ μέσον ἄνω τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὑπὸ μορφήν περιστερᾶς ἐντὸς συμπλέγματος δύο τετραγώνων μετὰ χρυσῶν ἀκτίνων. Ἡ εἰκὼν ἐπαναλαμβάνει τὸν τύπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ ὁποῖος ἐπικρατεῖ μετὰ τὴν Ἄλωσιν, πιθανώτατα δὲ ἀντιγράφει τὴν ἐν τῷ Μουσείῳ Μπενάκη εἰκόνα τοῦ Μιχαὴλ Δαμασκηνοῦ (βλ. Ἀ. Ξυγγοπούλου, Μουσεῖον Μπενάκη, Κατάλογος τῶν εἰκόνων, Ἀθῆναι 1935 σ. 15 κέ. πίν. 10).

8. Ὁ Ἅγιος Νικόλαος (B.M. 4179), διαστ. 0,65 x 0,51, 17ου αἰ. Ὁ ἅγιος, φέρων ἀρχιερατικὴν περιβολὴν, κάθηται ἐπὶ χαμηλοῦ θρόνου ἄνω, ἐκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς του, ἡ Παναγία καὶ ὁ Χριστὸς προσφέρουν τὸ ἁμοφόριον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Ἔργον συντηρητικῶ Κρητῶς ζωγράφου τοῦ 17ου αἰ.

9. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος (B.M. 4180), 0,965 x 0,66, 17ου αἰ. Ὁ ἅγιος εἰκονίζεται ὀρθῶς, περωτῶς, ἐστραμμένος πρὸς τὸν Χριστόν, παριστανόμενον ἐν μικρογραφίᾳ ἄνω δεξιᾶ,

ἐν νεφέλαις εὐλογοῦντα· κάτω, ἀριστερὰ ἡ κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου ἐντὸς πινακίου, δεξιὰ ἡ ἀξίνη καὶ τὸ δένδρον. Ὑπογραφή ΒΙΚΤΩΡΟΣ. Εἶναι ἐν ἑκ τῶν μᾶλλον συντηρητικῶν ἔργων τοῦ Κρητῶς τούτου ζωγράφου τοῦ 17ου αἰῶνος, ἀντίγραφον πιθανῶς ἀνεκδότου εἰκόνας τοῦ Μιχαὴλ Δαμασκηνοῦ, εὕρισκομένης ἐν τῷ Μουσείῳ Ζακύνθου (Πί ν. 9α).

10. Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος (B.M. 4181), διαστ. 1,13 x 0,85. Ὁ ἅγιος εἰκονίζεται μέχρι ὀσφύος, ἐστραμμένος πρὸς τὰ δεξιὰ του. Διὰ τῆς δεξιᾶς εὐλογεῖ, εἰς τὴν ἀριστερὰν κρατεῖ εἰλητάριον, ἐκτυλισσόμενον πρὸς τὰ ἄνω, καὶ σταυρόν. Κάτω δεξιὰ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἁγίου ἐντὸς πινακίου, ὑπ' αὐτὸ ἡ ὑπογραφή τοῦ γνωστοῦ Κρητῶς ζωγράφου, ὅστις εἰργάσθη κυρίως ἐν Ζακύνθῳ: ΧΕΙΡ ΗΛΙΟΥ ΜΟΣΚΟΥ ΑΧΟ (1670).

11. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος (B.M. 4177), διαστ. 0,565 x 0,455, περὶ τὸ 1700. Ὁ ἅγιος εἰκονίζεται μὲ πανοπλίαν, καθήμενος ἐπὶ θρόνου μὲ ὑψηλὸν ἐρεισινώτον ρυθμοῦ μπαρόκ. Ἴσως ἀντιγράφει ἔργον τοῦ Ἐμμ. Τζάνε.

12. Σταυρώσις (B.M. 4175), διαστ. 0,68 x 0,51. Ἐπὶ χρυσοῦ τοξωτοῦ κάμπου εἰκονίζεται ὁ Ἐσταυρωμένος μὲ ἀκάνθινον στέφανον. Ἐπὶ τῆς ἄνω κεραίας τοῦ σταυροῦ ἡ ἐπιγραφή: «Ἰησοῦς Ναζωραῖος ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Κάτω ἀναγινώσκεται ἡ ὑπογραφή: ΡΩΜΑΙΟΥ (:). Ἡ μορφή τοῦ Ἐσταυρωμένου, μόνου καὶ μὲ ἰσχυρὰν κάμψιν πρὸς τὰ δεξιὰ, μαρτυρεῖ ἔντονον ἰταλικὴν ἐπίδρασιν. Χαρακτηριστικὸν ἔργον ζωγράφου πιθανῶς Ζακύνθου, ἀρχῶν 18ου αἰῶνος.

13. Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων συλλειτουργῶν μετὰ τῶν ἀγγέλων (B.M. 4187), διαστ. 0,72 x 0,575. Ἐντὸς μεγαλοπρεπῶν ἐκκλησιαστικῶν κτηρίων, ὁ Ἅγιος, κάτω ἀριστερὰ, λειτουργεῖ ἐμπροσθεν Τραπεζῆς βοηθούμενος ὑπὸ διακόνου. Κάτω δεξιὰ ἀσθενεῖς θεραπευόμενοι διὰ θαύματος. Ἀπὸ τοῦ ἐξώστου ὁ λαὸς παρακολουθεῖ. Ἄνω παριστάνεται ἡ Ἁγία Τριάς καὶ ἄγγελοι κατερχόμενοι κρατοῦντες ἀνοικτὰ εἰλητάρια μὲ ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς. Ἡ ὠμοειδὴς σύνθεσις περιλαμβάνει τὴν Οὐρανίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Κερκύρας, ἔργον τοῦ Παναγιώτου Δοξαρά (1729), ὅπως τὴν γνωρίζομεν ἀπὸ τὸ μετρίας τέχνης ἀντίγραφον τοῦ Κερκυραίου ἀγιογράφου Ν. Ἀσπιώτου (1897). Ὡς γνωστὸν, ὁ Δοξαράς ἐνεπνεύσθη τὴν σύνθεσιν ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Βερονέζε ὁ «Θρίαμβος τῆς Βενετίας» τῆς ὁροφῆς τοῦ Δουκικοῦ Παλατίου.

Κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς συντηρήσεως τῆς εἰκόνας διεπιστώθη ὅτι εἶχε καὶ παλαιότερον στρώμα μὲ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς παράστασιν ἀλλὰ εἰς τεχνικὴν πλησιεστέραν πρὸς τὴν τῶν μεταβυζαντι-

νων εικόνων. Είναι δυνατόν το παλαιότερον αυτό στρώμα της ημετέρας εικόνας να είναι αυτό το προσχέδιον του Π. Δοξαρά διὰ τὴν Οὐρανίαν. Καὶ ἐὰν ἡ ὑπόθεσις δὲν ἀποδειχθῇ ὀρθή, πάντως ἔχομεν ἔργον πλησιέστατον πρὸς τὸ ἀπολεσθὲν ἔργον τοῦ Π. Δοξαρά, τὸ ὁποῖον ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς τέχνης, διότι εἶναι τὸ πρῶτον μνημειακῶν διαστάσεων ἔργον ζωγραφικῆς, καθαρῶς ἰταλικῆς τεχνοτροπίας τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐκτελούμενον ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Ἑλληνοῦ καλλιτέχνου δι' ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Εἶναι δὲ ἐξόχως διδακτικὸν διὰ τὸν τρόπον προσαρμογῆς ἐπὶ τὸ μετριοπαθέστερον τῆς γνωστῆς μεγαλειώδους συνθέσεως τοῦ ζωγράφου Π. Βερονέζε, τὸν ὁποῖον ἐθαύμαζεν ἰδιαιτέρως ὁ Π. Δοξαράς (Π i v. 9β).

14. Χριστὸς Ἐπιταφίου (B.M. 4178), ἐπὶ σανίδος περικεκομμένης κατὰ τὸ περίγραμμα τοῦ σώματος. Ὁ Χριστὸς παριστάνεται καὶ ἐπὶ τῶν δύο ὤψεων νεκρὸς εἰς ἰταλίζουσαν ζακυνθηνὴν τεχνοτροπίαν Ν. Καντούνη (19ου αἰ.). Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς παραστάσεως προέρχεται ἐκ Κρήτης, ὅπου συνηθίζετο ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος (M. Chatzidakis, *Icons de Saint - Georges des Grecs* κλπ., Βενετία 1962 σ. 134)

Γ' Ἐκ περισυλλογῆς:

1. Ἡ Α' Ἐφορεία Κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων παρέδωκεν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μοσεῖον τριάκοντα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη βυζαντινῶν ναῶν τῶν Ἀθηνῶν μὲ γλυπτικὰς διακοσμήσεις περισυλλεγένητα εἰς τὸν περὶ τὴν Ἀκρόπολιν ἀρχαιολογικὸν χῶρον (B.M. 4143-4173).

2. Ἀπὸ τὸ ἐξωκκλήσιον Μερέντα Ἀττικῆς, κατὰ τὰς ἐργασίας ἀποκαταστάσεως τοῦ μνημείου, καθαρισμὸς καὶ στερεώσεως τῶν τοιχογραφιῶν, ἀπειχίσθησαν τέσσαρα τεμάχια τοιχογραφιῶν τοῦ 18ου αἰ. (B.M. 4136-4139), παριστῶντα μεμονωμένας μορφὰς ἁγίων. Ταῦτα ἐκάλυπτον μέρος τοῦ παλαιότερου στρώματος τοιχογραφιῶν, αἵτινες ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἐστερεώθησαν ὑπὸ τοῦ συντηρητοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων κ. Φώτη Ζαχαρίου, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ Μοσείου. Αἱ ἀποτεχισθεῖσαι τοιχογραφίαι εἰσήχθησαν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μοσεῖον. Ἐπίσης εἰσήχθησαν ἕτερα δύο τεμάχια, προερχόμενα ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ κατεδαφισθέντος ὀκταγωνικοῦ ναοῦ εἰς θέσιν Μετόχι τῆς Ἀντικύρας (περὶ τοῦ ὁποῖου ὑποβάλλεται χωριστὴ ἔκθεσις) (B.M. 4140-41) καὶ ἐν τεμάχιον ἐκ Νάξου (B.M. 4142).

Ἐργαστήριον συντηρήσεως

Κατὰ τὸ 1963 ὠργανώθη εἰς εἰδικούς χώρους νέου κτηρίου τοῦ Μοσείου ἔργαστήριον συντηρήσεως, ἀποτελούμενον ἀπὸ τέσσαρα τμήματα, ἦτοι τμήμα φωτογραφικόν, τμήμα συντηρήσεως εικόνων, τμήμα συντηρήσεως τοιχογραφιῶν καὶ τμήμα ξυλουργικῶν ἐργασιῶν. Τὸ ἔργαστήριον ἐξοπλίσθη καταλλήλως δι' ἀρτίων τεχνικῶν μέσων. Εἰς τοῦτο ἐργάζονται ἤδη οἱ μόνιμοι συντηρηταὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας Ἀ. Μαργαριτώφ καὶ Στ. Μπαλτογιάννης, ὡς καὶ ἀριθμὸς ἐκτάκτων συντηρητῶν. Ἐκτὸς τῶν συνήθων ἐργασιῶν ἐγένετο κατὰ τὸ τρέχον ἔτος συντηρήσις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ εικόνων καὶ ἀποτεχισμένων τοιχογραφιῶν προοριζομένων διὰ τὴν οργανουμένην εἰς Ἀθήνας Ἐκθεσιν Βυζαντινῆς Τέχνης. Ἐπίσης οἱ συντηρηταὶ ἠσχολήθησαν εἰς τὴν συντήρησιν τοιχογραφιῶν εἰς ἐκκλησίας Ἀττικῆς, Ἰωαννίνων, Μαλεσίνας. Ὁ κ. Ἀναστάσιος Μαργαριτώφ συνέχισε ἐπὶ κεφαλῆς συνεργεῖοι τὰς ἐργασίας συντηρήσεως εικόνων εἰς τὸ Σινᾶ, ἐργασίας ἀναληφθείσας ἀπὸ τοῦ 1962 ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μοσείου. Περὶ τῶν ἐργασιῶν εἰς τὸ Ὄρος Σινᾶ θὰ ὑποβληθῇ χωριστὴ ἔκθεσις.

Ἐκθέσεις

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς συσκέψεως τῶν Ἐμπειρογνομῶνων τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ὀργανώθησιν διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς Βυζαντινῆς Ἐκθέσεως ὡς καὶ τῆς Συνελεύσεως τῆς Διεθνοῦς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἐξετέθησαν εἰς τὴν δυτικὴν πτέρυγα τοῦ Μοσείου τὰ νέα ἀποκτῆματα αὐτοῦ (1962-1963) ἦτοι μεγάλη συλλογὴ ἀνθιβόλων 17ου-19ου αἰ., εἰκόνες 15ου-18ου αἰ., χάλκινα ἀντικείμενα, χρυσοκεντήματα κλπ. Ταυτοχρόνως ἐξετέθη μεγάλη συλλογὴ μεγεθύνσεων φωτογραφιῶν βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ φωτογραφικοῦ ἀρχείου τοῦ ὁποῖου καταρτίζεται ὑπὸ ὁμάδος βυζαντινολόγων μὲ πρόεδρον τὸν ἀκαδημαϊκὸν κ. Γ. Σωτηρίου. Τὸ ἀρχεῖον αὐτὸ χρηματοδοτεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν.

Ἡ προετοιμασία τῆς μεγάλης διεθνοῦς Ἐκθέσεως Βυζαντινῆς Τέχνης διὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1964, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἀπασχόλησεν ἐντατικῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μοσείου κατὰ τὸ 1963, τῆς σχετικῆς ὑπηρεσίας ἐγκατασταθείσης εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Βυζαντινοῦ Μοσείου.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Βυζαντινόν Μουσεϊόν: Ὁράριον χρυσοκέντητον. Ἡ Σταύρωσις (λεπτομέρεια). 16ου αἰ. (Β.Μ. 4192)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Βυζαντινόν Μουσεϊόν: α. Ἐπιγονάτιον χρυσοκέντητον. Ἡ Μεταμόρφωσις, 17ου αἰ. (Β. Μ. 4193),
β. Ἐπιμάνικον. Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ (Β. Μ. 4195)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Βυζαντινόν Μουσείον: Δορεά Ἀντωνοπούλου. Εἰκονίδιον. Αἱ Μυροφόροι πρὸ τοῦ μηνεῖου, 14ου - 15ου αἰ. (B.M. 4185),
β. Τριπτυχὸν κλειστόν. Ὁ Εὐαγγελισμὸς. Κρητικὴ τέχνη 16ου - 17ου αἰ. (B.M. 4183)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Βυζαντινόν Μουσείον: Δωρεά Ἀντωνοπούλου. α. Εἰκὼν Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, Ὑπογραφῆ: Βικτωρός, 17ου αἰ. (Β.Μ. 4180), β. Ὁ Σπυρίδων συλλειτουργῶν μετὰ τῶν ἀγγέλων, Ἔργον Παν. Δοξαρᾶ(ς) (Β.Μ. 4187)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ